

Innspill til barnevernsutvalget

Erfaringsformidlerne i Lister Barnevern har gjennom flere år jobbet for at vårt lokale barnevern skal ha en konstruktiv og god utvikling i sitt arbeid med sårbare familier. Erfaringsformidlerne i Lister Barnevern er et rådgivende organ for Lister barnevern og dets ansatte. Vårt arbeid består i å gi råd og innspill i saker som omhandler kvalitet, innhold, endringer og veivalg som direkte berører sårbare familier som kommer i kontakt med barnevernet i vår region.

I løpet av de siste årene har erfaringsformidlerne engasjert seg i saker som ny undersøkelsesplan, plan for oppfølging av foreldre som har mistet omsorgen, bistått foreldre i krevende situasjoner med råd og støtte og gjennomført undersøkelse blant fosterforeldre.

Fremover planlegger vi å gjennomføre årlige undersøkelser blant de mennesker og familier som kommer i kontakt med barnevernet i vår region. Erfaringsformidlerne i Lister Barnevern jobber også med et prosjekt vi har valgt å kalle vårt ideelle barnevern. Innenfor dette prosjektet ønsker vi å utarbeide et hefte hvor vi bruker våre erfaringer til å skildre det vi mener vil være gode måter for et barnevern å tenke på. Dette omfatter områder som det første møtet, kommunikasjon og tillitsskapende arbeid.

Gruppen er organisert med egen leder, som igjen er tilknyttet leder av Lister barnevern. Erfaringsformidlerne i Lister Barnevern sin visjon er å skape Norges beste barnevern!

Gjennom vårt arbeid og våre erfaringer etter kontakten med barnevernet ønsker vi å belyse følgende områder innenfor barnevernet:

- Etablering av erfaringsformidlere regionalt
- Likebehandling, prinsipp
- Samarbeid mellom instanser tilknyttet familien
- Informasjonsflyt
- Vingling

Etablering av erfaringsformidlere regionalt

La oss starte med det viktigste først: erfaringsformidling. Mennesker som selv har kjent på kroppen hvordan det er å møte norsk barnevern, og som gjennom disse erfaringene kan sette ord på hvordan de selv ble møtt, sett og hørt. Hvordan de selv har opplevd å stå i en prosess hvor andre skal bestemme om man er god nok er viktig å lytte til. Det er viktig å fremme en prosess hvor kontinuerlig læring av hvordan man selv påvirker andre er i sentrum. Dette mener vi helt klart fremmes best gjennom dialog med de som kjenner dette på kroppen.

Ved å opprette regionale grupper av ungdom, unge voksne og foreldre som har og har hatt erfaringer med norsk barnevern vil man styrke dialogen mellom barnevern og sårbare familier. Det vil være lettere å korrigere små feilsteg og samtidig teste ut strategier for å skape en bedre forståelse for hva barnevernets kjerneoppgaver er.

Gjennom konstruktiv erfaringsformidling bidrar man til en bedre tjeneste. Som erfaringsformidler bidrar man til å styrke det som oppleves bra samtidig som man gir avsender en mulighet til å korrigere ting som oppleves negativt eller vanskelig.

Vår modell har tatt utgangspunkt i vårt lokale barnevern, som per i dag dekker kommunene Farsund, Flekkefjord, Kvinesdal, Sirdal, Lyngdal og Hægebostad. Vi ser av våre erfaringer at deg med hell kan dekke et større geografisk område enn vårt her i sør der avstandene er relativt små.

Som leder av gruppa har jeg også fått bistå familier med råd og støtte i konkrete saker. For de familiene som har fått dette opplever jeg at en stor del av frustrasjonen og usikkerheten har blitt dempet i forkant og under undersøkelsene. Jeg har som erfaringsformidler vært i posisjon til å formidle mine erfaringer og gitt familiene en bedre forståelse av hvordan prosessene på innsiden av barnevernet er. Jeg har personlig opplevd mye i min egen kontakt med barnevernet, noe jeg i slike tilfeller har kunnet bruke i min støtte for disse familiene. Dette likemannsarbeidet synes jeg sterkt undervurdert, og burde blitt prioritert mye høyere. Det har vært mulig for meg å svare på ting familier har lurt på, men som de kvier seg å spørre barnevernsansatte om da de er redde for å virke dumme.

Likebehandlingsprinsipp

Høsten 2021 gjennomførte vi i Erfaringsformidlerne i Lister Barnevern en undersøkelse blant fosterhjemmene. Der kom det frem noe som overrasket oss: fosterforeldre som er rekruttert i nettverket til familien opplever å få mindre informasjon rundt barnet de mottar og situasjonen barnet står oppe i. Dette kan ha mange ulike forklaringer. En av de mest nærliggende føler vi er at man raskt kan tenke at disse fosterforeldrene kjenner jo familien fra før. En felle det som menneske er lett å tråkke i om man ikke er bevisst dette i forkant.

I gruppa sitter det også foreldre som har mistet omsorgen for sine barn. De kan alle fortelle ulike erfaringer om hvordan de blir involvert i prosesser rundt sine egne barn. Slik bør det ikke være. Grunntanken bør være at alle skal oppleve å bli behandlet likt.

Samarbeid mellom instanser

En ungdom sa til meg en gang: Samarbeidsmøter med mange deltakere er så vanskelige. Det sitter så mange der som forteller hva de mener er best. Problemet er at de selv bare ser hva som er best på sin egen lille tue. Det er ingen som tenker hva som er mitt beste ut ifra hele situasjonen. Dette greier jeg ikke å fortelle i slike møter.

Slik som denne ungdommen beskriver skal det ikke være.

Mange opplever i sin kontakt med barnevernet at folk og fagpersoner mener mye. Det som er en gjennomgående utfordring, og da spesielt i møter med flere fagpersoner og instanser til stede, er at folk vurderer det de ser bare fra sin egen tue. I samarbeidsmøter og lignende samles flere for å fortelle om de utfordringer og løsninger de ser. Dette oppleves for mange vanskelig å navigere i. Det er få som opplever at noen prøver å se helheten. Sette ting i sammenheng. La meg gi et eksempel:

En jente på 8 år har noen kroppslige utfordringer. Disse består kort i lett overvekt, refluksproblematikk og hypermobile ledd. Smart livsstil er først og fremst opptatt av vekta, og prater bare om dette. De har utelukkende et opplevd fokus på mengde mat og type mat. En fysioterapeut

tenker bare på hvordan ungen kan få slippe å belaste leddene sine og ordner med kjøretøy slik at jenta ikke trenger å gå så mye. Barnelegen ved sykehuset tenker på medisinen jenta trenger for å ikke gulpe så mye. I hvert av disse møtene tenker alle bare på sitt område. Det reflekteres lite i helheten. Et menneske som beveger seg lite har nok lettere for å legge på seg osv. I eksemplet setter man ting litt på spissen, men hovedpoenget er der like fullt: Kan ikke noen se jenta som en person i stedet for bare stykkevis og delt. Kunne ikke en helsesøster fått ansvaret for å se helheten? Ansvaret for å skape perspektiv på de ulike delene, for så å sette de i et system?

Dette er akkurat det samme som ungdommen beskriver. I et møte med barnevern, skole, PPT, helsesøster osv. er det få, om noen som tar ansvar for koordineringen og helheten. Det kan ikke forventes at barn, unge eller voksne som sitter i slike situasjoner selv skal koordinere helhetsbildet. Dette må være et ansvar som noen andre tar!

Informasjonsflyt

Foreldre som har mistet omsorgen for sine barn opplever mange ganger utfordringer med å få vite hvordan barnet har det på skolen eller i barnehagen. Det er flere som opplever en kamp for å få informasjon om hverdagen til ungen. Hvorfor skal det være sånn?

Foreldre som har mistet omsorgen ønsker også i veldig stor grad å kunne følge med på prestasjoner, progresjon og faglig fremgang til sine barn.

Slik systemet virker å være i dag, opplever mange en unødig kamp for å få slik informasjon og mange ender til slutt med å gi opp. Det koster for mye. Noe som i utgangspunktet bør være en grei sak å legge til rette for, gjøres til en prosess som ubevisst undergraver tilliten som bør eksistere mellom foreldre, fosterforeldre og barnevern. Den tillitten som er så viktig for at barnet skal oppleve så få konflikter rundt sin oppvekst som mulig.

I undersøkelsen Erfaringsformidlerne i Lister Barnevern gjennomførte sommer og høst 2021 ser man tegn på at informasjon lettere deles direkte mellom fosterhjem og foreldre, enn når barnevernet skal være en del av prosessen. Dette kan ha flere forklaringer. For oss virker det derimot tydelig at jo enklere ting legges opp, jo mindre konflikt har det grunnlag for å skape. Så derfor: Hvorfor legges det ikke opp til at det er en plikt å informere foreldre om status i skole og barnehage?

Samvær er ofte et sårt tema. Det å motvirke dårlige overganger og misforståelser med god kommunikasjon og tydelige avtaler er uvurderlig. Mange foreldre som har mistet omsorgen opplever at det vanskelig å prate om det som skjer før, under og etter et samvær.

Vingling

Gjennom mange år har foreldre opplevd ulike fokus fra norsk barnevern. Det oppleves alt for ofte et ensporet fokus på bare en del. Historisk kan man si at barnevernet har vinglet mellom ensporet fokus på foreldre for så å fokusere utelukkende på barn. Dette ble så etterfulgt av noe jeg vil kalle dokumentangst som kom i kjølvannet av EMD dommene. Det kan virke som at pendelen svinger frem og tilbake uten en helhetlig plan fra de som bestemmer. Styringssignaler og bestemmelser som skjer langt over hodet på de som jobber på golvet er i stor grad med å prege dette systemet til å utfolde seg slik vi har sett de siste årene.

For en tid tilbake oppsummerte en mellomleder dette slik:

Nå har vi over lengre tid hatt fokus på dokumentasjon og hvordan vi skal få dette rett. Før dette lå alt av fokus på barn og hva barnevernsproffene mener er rett. Nå er det vel på tide å tenke på foreldrene igjen.

Jeg er ganske sikker på at vedkommende ikke mente det helt slik det kom ut, men det viser samtidig en holdning og en grunntanke om hvordan kulturen innad i barnevernet har blitt.

Fra et erfaringsperspektiv savnes det en mer helhetlig tankegang. En tanke om å se helhet, hele familien. Et barn er del av en familie. En voksen det samme. De samme utfordringer kan man se i andre deler av hjelpesystemet. Veldig mange ser bare sin del, eller den delen de er satt til å ha fokus på. Dette skaper ofte unødig støy og mange fjell som oppleves uoverstigelige.